

Bruselj, 31. oktober 2022
(OR. en)

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0344 (COD)

14265/22
ADD 3

ENV 1092
CLIMA 558
AGRI 600
FORETS 110
ENER 553
TRANS 677
CODEC 1645
IA 171

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	27. oktober 2022
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	SWD(2022) 543 final
Zadeva:	DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA <i>Spremni dokument</i> k Predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike, Direktive 2006/118/ES o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem ter Direktive 2008/105/ES o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike

Delegacije prejmejo priloženi dokument SWD(2022) 543 final.

Priloga: SWD(2022) 543 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 26.10.2022
SWD(2022) 543 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

[...]

Spremni dokument

k Predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta

o spremembi Direktive 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike, Direktive 2006/118/ES o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem ter Direktive 2008/105/ES o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike

{COM(2022) 540 final} - {SEC(2022) 540 final} - {SWD(2022) 540 final}

POVZETEK

Okvirna direktiva o vodah skupaj z direktivama o okoljskih standardih kakovosti in o podzemni vodi zagotavlja okvir za trajnostno upravljanje evropskih teles površinske in podzemne vode. Čeprav so še vedno pod pritiskom onesnaževanja, je skoraj 100 000 evropskih teles površinske vode in skoraj 12 000 teles podzemne vode bistven vir pitne vode, obenem pa zagotavljajo biotsko raznovrstnost, so pomemben vir za kmete in industrijo, prevozna pot ter nepogrešljiva sestavina pri proizvodnji električne in toplotne energije.

Sedanja zakonodaja navaja številna onesnaževala in skupine onesnaževal ter dovoljene koncentracije za vsako od njih, ki jih morajo države članice spoštovati na svojem ozemlju. Zakonodaja ureja tudi spremljanje (na skoraj 150 000 lokacijah v EU) in poročanje o tem, ali se onesnaževala pojavljajo nad mejno koncentracijo. Poročajo tudi o ukrepih, sprejetih proti temu onesnaževanju. Trenutno zakonodaja EU vključuje 53 snovi za površinsko vodo; pri katerih gre predvsem za pesticide, industrijske kemikalije in kovine. Za podzemno vodo zakonodaja navaja nitrata in aktivne snovi v pesticidih.

Ta pobuda obravnava dve glavni težavi:

1. neustrezno **zaščito ekosistemov in zdravja ljudi** pred tveganji, ki jih predstavljajo vseprisotna in/ali nova onesnaževala in njihove zmesi. Ta seznam snovi, ki vzbujajo zaskrbljenost v EU, je nepopoln (brez snovi, ki imajo znatne negativne učinke na okolje in zdravje ljudi) in zastarel (vključno s snovmi, ki niso več prisotne v znatnih količinah ali imajo nezadostne standarde kakovosti). Poleg tega sedanja osredotočenost na posamezne snovi ne upošteva kumulativnih ali kombiniranih učinkov zmesi, okvir pa trenutno ne upošteva sezonskih razlik v obremenitvah z onesnaževali, na primer v primeru pesticidov, ki jih uporabljajo kmetje ali ki se uporabljajo na zasebnih vrtovih;
2. **pomanjkljivosti pri izvajanju**: med onesnaževali in standardi kakovosti, določenimi na ravni držav članic, so prevelike razlike, kar ima za posledico neprimerljive podatke. Upravljanje podatkov in poročanje sta obremenjujoča in nista prilagojena digitalnemu potencialu današnje tehnologije, posodabljanje seznamov onesnaževal, ki vplivajo na površinsko in podzemno vodo, z rednim zakonodajnim postopkom pa je pretirano dolgotrajen postopek.

Namen pregleda direktive o okoljskih standardih kakovosti, direktive o podzemni vodi in okvirne direktive o vodah je obsežna posodobitev pravil o onesnaževalih v vodi, s čimer bi uresničili cilj ničelnega onesnaževanja v splošnem okviru evropskega zelenega dogovora. Pobuda temelji na in je povezana s številnimi drugimi pobudami v okviru evropskega zelenega dogovora, kot so zmanjšanje pesticidov in uporabe antimikrobikov v kmetijstvu in akvakulturi, revizija direktive o čiščenju komunalne odpadne vode za obravnavo mikroonesnaževal in drugih vprašanj ter revizija politike EU na področju kemikalij prek trajnostne strategije za kemikalije.

Predloženi sveženj prednostnih možnosti in podmožnosti politike obravnava obe glavni težavi.

Pomanjkanje zaščite:

- v zvezi s površinsko vodo:
 - dodajanje 24 posameznih snovi na seznam prednostnih snovi: pesticidov, farmacevtskih izdelkov in industrijskih kemikalij ter skupino 24 snovi PFAS;
 - sprememba okoljskega standarda kakovosti (OSK) za 16 snovi: strožji v 14 primerih in manj strog v dveh primerih;
 - razvoj metodologije za merjenje in spremljanje mikroplastike in antimikrobičnih rezistenčnih genov v površinski in podzemni vodi, da bi jih v prihodnosti uvrstili na seznam onesnaževal;
 - odstranitev 4 snovi s seznama (3 pesticidi in 1 industrijska kemikalija), ker ne predstavljajo več grožnje na ravni EU;
- v zvezi s podzemno vodo:
 - dodajanje skupine 24 snovi PFAS, dveh antibiotikov in vrste proizvodov za razgradnjo pesticidov v Prilogo I (standardi na ravni EU);
 - dodajanje ene snovi, farmacevtskega izdelka, v Prilogo II (kjer morajo države članice preučiti možnost določitve nacionalnega standarda).

Pomanjkljivosti pri izvajanju:

- vzpostavitev obveznega „nadzornega seznama“ za podzemno vodo, da se zberejo zanesljivejši podatki o potencialnih onesnaževalih podzemne vode;
- prilagoditev nadzornega seznama za površinske vode, da se upošteva sezonskost emisij;
- olajšanje prihodnje prilagoditve seznamov onesnaževal s poenostavljenim zakonodajnim postopkom;
- uskladitev standardov za onesnaževala, ki so pomembna na ravni povodij;
- uvajanje mehanizma za avtomatizirano poročanje o podatkih, ki bo omogočilo hitrejši in neposrednejši dostop do surovih podatkov o kakovosti vode na ravni držav članic.

Znanstvena podlaga za pobudo je bila razvita v preglednem in vključujočem procesu, ki sta ga vodila Skupno raziskovalno središče Komisije in Generalni direktorat za okolje ter je vključeval države članice, deležnike, industrijo in akademski svet. Znanstveni odbor za zdravstvena, okoljska in nastajajoča tveganja je zagotovil neodvisno znanstveno preverjanje zadevnih snovi. Ocena učinka vključuje predhodna ali končna mnenja o vsaki od snovi/skupin snovi, ki so trenutno na voljo (oktober 2022). Mejne vrednosti snovi, za katere predhodna ali končna mnenja niso na voljo, temeljijo na dokumentaciji, ki jo je Komisija pripravila za Znanstveni odbor za zdravstvena, okoljska in nastajajoča tveganja. Mejne vrednosti za te snovi so označene z oglatimi oklepaji v celotni oceni učinka in predlogu. Ko bodo mnenja pripravljena, bodo oglati oklepaji odstranjeni.

Ta pobuda naj bi pozitivno vplivala na kakovost vode evropskih teles površinske in podzemne vode ter imela okoljske, družbene in gospodarske koristi. Zato se pričakuje, da bo neposredno vplivala na industrijo, kmetijstvo, distributerje, podjetja za odpadne vode, organe držav članic in državljane.

Vseh vplivov na ravni EU ni bilo mogoče količinsko opredeliti. Ker se lahko vsaka država članica odloči, katere ukrepe bo izvajala za uskladitev s prednostnim svežnjem politik, stroškov in koristi ni mogoče celovito količinsko opredeliti in se bodo znatno razlikovali od snovi do snovi ter od vodnega telesa do vodnega telesa.

Vendar je očitno, da bo navedba številnih snovi v površinski in podzemni vodi ali (v primeru površinske vode) spreminjanje njihovega okoljskega standarda kakovosti imelo stroškovne posledice, včasih precejšnje. Pri površinski vodi se pričakujejo znatni stroški neposredne prilagoditve, na primer z dodajanjem na seznam ibuprofena (protibolečinsko in protivnetno sredstvo), glifosata (herbicid, ki se uporablja v kmetijstvu in hortikulturi), PFAS (velika skupina kemikalij, ki se uporabljajo na primer v kuhinjski pripomočkih, oblačilih in pohištvo, peni za gašenje požarov in izdelkih za osebno nego) in bisfenola A (sestavni del plastične embalaže). Enako velja za spremembo okoljskega standarda kakovosti za PAO (kemikalije, ki nastanejo pri sežiganju premoga, plina, nafte, hrane), živo srebro (kovina, ki se sprošča predvsem pri izgorevanju premoga in rudarjenju zlata) in nikelj (kovina, ki se sprošča pri izgorevanju premoga in težkega olja). V zvezi s podzemno vodo se najpomembnejši stroški pričakujejo za PFAS, in sicer so povezani z omejitvijo uporabe (npr. v penah za gašenje požarov – do 390 milijonov EUR na leto na uporabo nadomestka) in upravljanjem onesnaženih bioloških trdnih snovi (do 755 milijonov EUR na leto za sežiganje in 201 milijon EUR na leto za odlaganje odpadkov). Vendar bodo imela koristi podjetja za oskrbo s pitno vodo in nazadnje tudi davkoplačevalci, stroški čiščenja vode pa bodo nižji.

Opozoriti je treba, da stroškov in koristi ni mogoče povezati samo s to pobudo, saj obstaja več drugih, ki zadevajo nekatera ista onesnaževala, na primer direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode, direktiva o pitni vodi, direktiva o industrijskih emisijah, direktiva o trajnostni rabi pesticidov in napovedana prepoved vseh uporab PFAS razen bistvenih.

Digitalizacija, upravna racionalizacija in boljše možnosti obvladovanja tveganja, katerih cilj je natančnejše in pravočasnejše spremljanje in poročanje, pomenijo omejene in enkratne upravne stroške za Evropsko komisijo (ki je zadolžena za pripravo smernic, metodologij itd.), Evropsko agencijo za okolje (ki je zadolžena za izboljšanje dostopa do podatkov o kakovosti vode) in Evropsko agencijo za kemikalije (ki je zadolžena za znanstveno oceno tveganja zadevnih onesnaževal). Za večino ocenjenih nalog so stroški precej nižji od 1 milijona EUR. Pričakuje se, da se bodo stroški držav članic, povezani s spremljanjem onesnaževanja, na splošno povečali zaradi povečanega števila in različne narave (npr. mikroplastika) snovi, zajetih v zakonodaji. Vendar se ne pričakuje, da bi to preseгло 15 milijonov EUR letno v EU-27 (torej se ocenjuje na približno 0,33–0,55 milijona EUR letno na državo članico). Vendar bo s temi stroški Komisiji in državam članicam omogočeno, da v prihodnosti sprejmejo bolj ciljno usmerjene ukrepe proti onesnaževanju.

V tej oceni učinka je ugotovljeno, da koristi za družbo na splošno precej odtehtajo stroške. Koristi vključujejo prihranke pri stroških obdelave vode in blata, bolj zdrav ekosistem in prihranke pri stroških zdravstvenega varstva. Tako kot pri onesnaževanju zraka in tal ima lahko tudi izpostavljenost na primer endokrinim motilcem in PFAS velik vpliv. Na primer pri PFAS prihranki zaradi tega, ker ni treba uporabiti povratne osmoze pri obdelavi vode, znašajo približno 9 milijard EUR letno, prihranki pri stroških zdravstvenega varstva pa naj bi znašali vsaj 52–84 milijard EUR letno. Zato se pričakuje, da bo ta pobuda ob dopolnjevanju z drugo zakonodajo EU, ki že velja ali je načrtovana v okviru evropskega zelenega dogovora, prinesla znatne koristi za družbo in okolje.

Skratka, pobuda spreminja zakonodajo EU o onesnaževalih vode, da bi jo uskladila z onesnaževali, ki so pomembni danes in v prihodnjih letih, hkrati pa omogoča večjo ustreznost, preglednost in prilagodljivost zakonodaje. S tem prispeva k splošnim

prizadevanjem za zmanjšanje onesnaževanja na ravni, ki niso več škodljive za zdravje ljudi in okolje, v skladu z akcijskim načrtom EU za ničelno onesnaževanje.